

Temel Finansal Bilgiler

Türkiye ekonomisi ve küresel finans piyasalarına derinlemesine bakış

Ders Özeti

Bu rapor, temel finansal kavramlar, küresel ve ulusal ekonomik dinamikler, finans piyasalarının işleyışı ve yatırım stratejileri üzerine kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Şirketlerin kar maksimizasyonu yerine **değer maksimizasyonuna** odaklanması gerektiği vurgulanırken, risk yönetimi ve finansal okuryazarlığın önemi öne çıkarılmıştır.

Türkiye ekonomisinin yüksek enflasyon, düşük tasarruf oranları ve gayrimenkul ağırlıklı yatırım alışkanlıkları gibi yapısal sorunları detaylarılmış, bu durumların piyasa manipülasyonlarına ve servet transferine yol açtığı belirtilmiştir. Rapor, yatırımcılara rasyonel kararlar alma, piyasa bekłentilerini doğru okuma ve uzun vadeli perspektifle hareket etme çağrısı yapmaktadır.

Temel Finansal Kavramlar ve Şirket Yönetimi

Şirket Amacı

Kar maksimizasyonu değil, **değer maksimizasyonu** şirketlerin temel amacıdır. Değer maksimizasyonu, hissedar servetini maksimize ederken riski de hesaba katar.

Kritik Kararlar

Firma değerini etkileyen üç önemli karar: **yatırım, finansman ve temettü kararları**. Yatırım kararları stratejik öneme sahiptir.

Risk Yönetimi

Piyasa riski, operasyonel risk, finansal kaldırıcı riski ve yönetim riski firma değerini doğrudan etkiler.

CFO'nun Rolü

- Finansal tabloları analiz etmek
- Finansal planlama ve denetim
- Fon sağlama ve yatırıma dönüştürme
- Özel finansal sorunları çözme

Yönetim Riski

Şirket iflaslarının **%95.3'ü** firma içi nedenlerden kaynaklanır. Bunun **%50'si** yöneticinin art niyeti veya tecrübezsizliği ile ilgilidir.

Küresel ve Ulusal Ekonomik Durum

Küreselleşme Karşıtlığı

Son yıllarda küreselleşme karşıtlığı artmış, özellikle ABD'nin yerel üretimi teşvik etme eğilimi gözlenmiştir. Çin ve Hindistan'ın yükselişi, küresel ekonomik dengeleri değiştirmektedir.

ABD'nin Dominansı

Dünyadaki en büyük 50 şirketin **35'inden fazlası** ABD'ye aittir. Bu durum, küresel ekonomik güç dengesini açıkça göstermektedir.

Türkiye Ekonomisinin Yapısal Sorunları

1 Düşük Tasarruf ve Dış Bağımlılık

Düşük kişi başına milli gelir ve tasarruf oranları nedeniyle büyümeye için dış sermayeye ihtiyaç duyulmaktadır. Sanayisiz büyümeye (Dutch effect) tehlikesi, para çıkışında ciddi sorunlar yaratabilir.

2 Gayrimenkul Ağırlıklı Birikim

Gayrimenkul ve yastık altı birikimler, finansal piyasalardaki fon miktarını azaltmaktadır. Bu durum, sermaye piyasalarının gelişimini engellemektedir.

3 Yüksek Enflasyon ve İkiz Açık

Enflasyon, bütçe açığı ve cari açık (ikiz açık) temel sorunlar olarak devam etmektedir. Yüksek enflasyon, reel faizlerin negatif olmasına yol açarak varlıklarda balon oluşumuna neden olmuştur.

- Önemli Not:** Enflasyon bir 'vergi' olarak işlev görür ve bazı kesimler (esnaf, üst gelir grubu) bundan faydalananarak 'enflasyon lobisi' oluşturmuştur. Türkiye'de siyasetçilerin gayrimenkul sektöründeki çıkarları nedeniyle emlak vergilerinin artırılmadığı iddia edilmektedir.

Finans Piyasaları ve Araçları

Uluslararası Yatırım Türleri

1

Portföy Yatırımı

Ülke riskini almadan faiz veya borsa kazancı arayışı (örn. Carry Trade). Kısa vadeli sermaye hareketleri ile karakterizedir.

2

Doğrudan Yabancı Yatırım (FDI)

Ülkenin riskine ortak olma. Ekonomik kalkınma için ideal olan yatırım türüdür ve uzun vadeli taahhüt gerektirir.

Modern Finansal Araçlar

Blockchain ve Kriptoparalar

Bitcoin gibi kriptoparalar, geleneksel fiat para sistemine tepki olarak ortaya çıkmıştır. Aşırı oynaklıkları nedeniyle Türkiye'de SPK tarafından 'varlık' olarak kabul edilmiştir.

Fintek ve Algoritma

Algoritmik işlemler ve yapay zeka uygulamaları, finansal piyasalarda hız ve rasyonellik sağlayarak arbitraj (risksiz kazanç) imkanlarını artırmaktadır.

Türev İşlemleri

Future (ViOP) ve Forward (bankalar aracılığıyla) gibi vadeli işlemler, risk yönetimi için kullanılır ancak 2008 krizi gibi büyük krizlere de yol açabilir.

"Para ve Sermaye Piyasaları: Para piyasası kısa vadeli, sermaye piyasası uzun vadeli fonları karşılar. Türkiye'de para piyasası baskın olup, sermaye piyasası yeterince gelişmemiştir."

2008 krizi gibi olaylar, piyasaların regüle edilmesi gerektiğini göstermiştir (BDDK, SPK). Ancak Türkiye'de manipülasyonlar hala yaygındır ve piyasa etkinliğini olumsuz etkilemektedir.

Risk Yönetimi ve Finansal İlkeler

Finansın Temel İlkeleri

Kişisel Çıkarlar

İnsanlar kendi çıkarlarını düşünür, ancak başkalarını istismar etmemeli ve gerçeği söylemeliidir.

Riskten Kaçınma

Para kazanmak için risk almak gereklidir, ancak risk almak kumar oynamak değildir.

Çeşitlendirme

Tüm yumurtaları aynı sepete koymamak – yatırımları farklı varlık sınıflarına dağıtmak.

Risk-Getiri Dengesi

Daha fazla getiri için daha fazla risk alınmalıdır. Bu temel finansal ilke, tüm yatırım kararlarının merkezindedir.

Opsiyonlar Değerlidir

Opsiyonlar, belirli bir tarihe kadar belirli bir fiyattan alma/satma hakkı verir ve yazan için risk içerir (örn. KKM).

Davranış İlkesi

'Sokaktaki adam'ın (genel halkın) yaptığı hareketlerin tersini yapmak genellikle daha doğru sonuçlar verir.

Değerli Metaller: Korunma Aracı

Altın, gümüş, platin ve paladyum gibi değerli metaller, para birimlerinin istikrarsızlığına ve jeopolitik belirsizliklere karşı önemli bir korunma aracı olarak görülmektedir. "Nakit kraldır" ifadesi, eskiden dolar için geçerli iken Trump dönemi sonrası değerli metallere kaymıştır.

- Kriz Uyarısı:** Kötüye giden ekonomide borçla ve likidite sıkıntısı varken yatırım yapan yeni kurulan veya mikro ölçekli firmalar krizde batmaya mahkumdur. Risk yönetimi her zamankinden daha kritiktir.

Yatırım Stratejileri ve Piyasa Davranışları

Piyasa Miyopisi

Finansal piyasalar kısa vadeli bakar, ancak yatırımcılar uzun vadeli düşünmelidir.

Beklentiler

Piyasalar bekentileri satın alır, bekentiler gerçekleşince satışa geçilir (örn. şampiyonluk hisseleri).

Yatırımcı vs. Oyuncu

Sürekli alım satım yapan 'oyuncu' olmak yerine, uzun vadeli düşünen 'yatırımcı' olmak tavsiye edilir.

Piyasa Dinamikleri

Piyasa, **boğalar** (yükseleşten kazananlar, long pozisyon) ve **ayılar** (düşüşten kazananlar, short pozisyon) arasındaki mücadeledir. Profesyonel oyuncu ne zaman hangisi olacağını bilir ve pozisyonlarını buna göre ayarlar.

Abidin Paşa Kuralı: Borsada %98 kaybeder, %2 kazanır. Bu gerçek, piyasaların ne kadar zorlu olduğunu gösterir.

Analiz Türleri

Teknik Analiz

Geçmiş fiyat hareketlerine bakarak gelecek okuma faydasız olarak nitelendirilmiştir. Etkin piyasalarda başarı şansı düşüktür.

Temel Analiz

Mali tabloları inceleme ve şirket değerini analiz etme önerilmiştir. Bu yaklaşım, uzun vadeli başarı için daha sağlam bir temel oluşturur.

Yatırım Tavsiyeleri

01

İnovasyon olmayan sektörlerden uzak durun

02

Kurumsal yapısı güçlü ve know-how'ı olan firmaları tercih edin

03

Ürünü marka olan firmalara yatırım yapın

04

Beklenti yaratan firmaları tercih edin (teknoloji firmaları)

05

Bedelsiz hisse veren firmalardan bekleni yaratılmaz

Eylem Maddeleri ve Sonraki Adımlar

- Finansal Okuryazarlığı Artırma**

Bireylerin ve kurumların finansal piyasalar, risk yönetimi ve temel finansal ilkeler konusundaki bilgilerini artırmaları teşvik edilmelidir.
- Önerilen Kitaplar**

"Corporate Finance", "Bir Sahtekâr gibi düşünmek", "Olağan Psikopatlar", "Bir genç işadamına öğütler" ve "Zengin Baba, Yoksul Baba" finansal düşünce yapısını geliştirir.
- Vergi Danışmanlığı**

İşletmelerin ve bireylerin iyi bir yeminli mali müşavir ile çalışarak vergi kaçırmadan vergiden sakınma yollarını öğrenmeleri gerekmektedir.
- Yatırım Stratejisi**

Çeşitlendirme ilkesi benimsenmeli: **1/3 gayrimenkul, 1/3 sabit getirili menkul kıymet, 1/3 borsa**. Ancak mevcut piyasa koşullarında borsaya temkinli yaklaşılmalıdır.
- Piyasa Analizi Yaklaşımı**

Teknik analiz yerine temel analize odaklanılmalı, piyasa bekłentileri doğru okunmalı ve "sokaktaki adam"ın davranışlarının tersi yönde hareket edilmelidir.
- Uzun Vadeli Perspektif**

Finansal piyasaların kısa vadeli dalgalanmalarına karşı uzun vadeli yatırımcı bakış açısı benimsenmeli, risk almak ile kumar oynamak arasındaki fark anlaşılmalıdır.

Gelecek Konular

1

Paranın Zaman Değeri İlkesi

2

Nominal Faiz

3

Reel Faiz

Gelecek Ders: "Bedelsiz vermenin bir bekleni yaratması mümkün değil" konusu finansal analiz dersinde detaylıca açıklanacaktır.